

รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่า
จะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท - จีน

เมฆมล สอดส่องกฤษ*

อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ภาษาอีสานมีความสัมพันธ์กับภาษาไทยมาตรฐานในฐานะภาษาถิ่น มีความแตกต่างกันในเรื่องของระบบเสียงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในระดับคำ ภาษาอีสานมีคำศัพท์เฉพาะถิ่นจำนวนหนึ่งที่ไม่มีในภาษาไทย จากการศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทพบว่า ภาษาไทยเกี่ยวข้องกับภาษาจีนในฐานะภาษาร่วมตระกูลกัน ทำให้เชื่อได้ว่าคำศัพท์ภาษาอีสานกลุ่มนี้น่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-จีนเช่นกัน ตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มคำดังกล่าวมีเสียงและความหมายสัมพันธ์กับคำในภาษาจีนสามระดับ คือ คำที่น่าจะเกี่ยวข้องกันมี 6 คำ คำที่มีความสัมพันธ์กันมี 188 คำ และคำที่คาดว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายมี 213 คำ รวมทั้งสิ้น 407 คำ

คำสำคัญ : ภาษาตระกูลไท ภาษาอีสาน คำศัพท์ร่วมเชื้อสายไท-จีน

* ผู้รับผิดชอบบทความ Email: metchaweiqing@hotmail.com

List of Isan dialect words in Northeast of Thailand which possibly connected with Tai-Chinese family language

Metcha Sodsongkrit

Abstract

Isan language is a dialect of standard Thai language which is just a little different from Thai language in sounds, but in terms of word, there are many Isan words that are not endemic in Thai language. According to the study of Tai language family found that it is related to Chinese language as a language family. Thus, it could be assume that these Isan words possibly be a family lineage of Tai-Chinese cognate as well. By the hypothesis of the study found that sound and the meaning of 407 words of Isan dialect related to Chinese words, divided into 3 groups, 6 relevant words, 188 related words, and 213 cognate words.

Keywords : Tai language family, Isan language, Tai - Chinese cognate

บทนำ

นานมาแล้วที่นักวิชาการด้านภาษาได้ศึกษาเพื่อสืบหาต้นตอของภาษาตระกูลไทว่ามีต้นกำเนิดมาจากที่ใดกันแน่ แต่ในระยะเวลาไม่กี่ปีมานี้ นักวิชาการไทยมุ่งความสนใจไปที่ตอนใต้ของประเทศจีน เนื่องจากพบว่ามียุทธชนที่พูดภาษาคลายกับภาษาไทยหลายกลุ่ม เช่น ไต จ้วง ปูยี สุข เกอหล่าว ฮลาย กัม มุลาม เหมาหนาน เป็นต้น เป็นหลักฐานชี้ชัดและมีแนวโน้มที่จะสรุปได้ชัดเจนแล้วว่าบรรพบุรุษของคนที่พูดภาษาตระกูลไท ก็มีต้นกำเนิดบริเวณจีนตอนใต้แน่นอน

ภาษาอีสาน เป็นภาษาถิ่น (dialect) หนึ่งของภาษาไทยมาตรฐาน (standard language) เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักภาษาศาสตร์และผู้รู้ภาษาไทยและภาษาอีสานว่า ความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับภาษาอีสานต่างกันเพียงเป็นภาษามาตรฐานกับภาษาถิ่นเท่านั้น ซึ่งหมายถึงว่ามีความใกล้ชิดกันเป็นภาษาเดียวกัน อาจมีเพียงเสียงวรรณยุกต์พยัญชนะ หรือสระในบางคำเท่านั้นที่ต่างกัน แต่เสียงที่ต่างกันนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น เสียง ฮ ในภาษาอีสาน เป็นเสียงปฏิภาคกับเสียง ร ในภาษาไทยกลาง เช่น เเฮือน – เรือน / ฮ้าน-ร้าน / เฮือ-เรือ / ฮ้อง – ร้อง / ฮ้อน-ร้อน / ฮัก – รัก เป็นต้น

แต่นอกเหนือจากคำที่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไทแล้ว ในภาษาอีสานยังมีคำที่ไม่มีในภาษาไทยอีกเป็นจำนวนมาก เรียกได้ว่าเป็นคำที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท คำเหล่านี้มีต้นตอมาจากที่ใด ยังไม่มีการศึกษาที่แน่ชัด แต่ในฐานะที่ภาษาอีสานเป็นภาษาที่สัมพันธ์กับภาษาไทยเป็นแบบภาษาพี่น้องกันในขณะที่ภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนแบบภาษาร่วมตระกูล ดังนั้นจึงตั้งข้อสันนิษฐานว่า คำภาษาอีสานที่ไม่มีในภาษาไทยดังกล่าวนี้เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับภาษาจีน เนื่องจากสามารถหาคู่คำที่คาดว่าจะจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายได้ ยกตัวอย่างเช่น ภาษาอีสานคำว่า “สว่าง” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 爽 (shuang3)¹ หมายถึง ปลอดโปร่ง โล่งสบาย คำภาษาอีสานว่า “เหิง” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 恒 (heng2) หมายถึง ยาวนาน คำภาษาอีสานว่า “จ่าน” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 展 (zhan3) หมายถึง แผ่ออก ขยายออก กระจายออกไป คำบางกลุ่มอาจมีการเพี้ยนเสียงไปบ้าง แต่ยังไม่เหลือเค้าความคล้ายคลึงให้เดาได้ว่าเป็นคำที่มีความสัมพันธ์กัน และที่สำคัญยังคงความหมายตรงกันด้วย เช่น ภาษาอีสานคำว่า “ซอง หรือ ซ่อง” คล้ายกับภาษาจีนคำว่า 双 (shuang1) หมายถึง ลักษณะสิ่งของที่เป็น

¹ สัทอักษรที่ใช้อ่านภาษาจีนปัจจุบันในบทความนี้เป็นระบบสัทอักษรจีนที่เรียกว่า Pinyin (拼音) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่พัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1954 โดยคณะกรรมการปฏิรูปอักษรจีน ถือว่าเป็นระบบการถอดเสียงที่เหมาะสมสำหรับภาษาจีนกลาง โดยในปี ค.ศ. 1977 องค์การมาตรฐานนานาชาติ (ISO) ก็ได้รับเอาระบบอักษรพินอินเป็นระบบมาตรฐาน (ISO 7098) ในการถอดเสียงภาษาจีนปัจจุบันด้วยอักษรโรมัน (The Standard Romanization For Modern Chinese) ตัวเลขที่กำกับหลังคำคือเสียงวรรณยุกต์มี 4 ระดับเสียง แทนด้วยเลข 1, 2, 3, และ 4 ตามลำดับ

คู่ ภาษาอีสานคำว่า “ชะ” คล้ายกับภาษาจีน คำว่า 撒 (sa3) หมายถึง หว่าน โปรย กระจาย นอกจากนี้ยังมีคำที่มีเสียงใกล้เคียงคล้ายคลึงกัน มีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น ภาษาอีสานคำว่า “ต้วง” หมายถึง กลิ่นเหม็นที่เข้มข้นและรุนแรงอย่างหนึ่งของปลา ร้า ออกเสียงคล้ายกับภาษาจีนคำว่า 浓 (nong2) หมายถึง กลิ่นหรือรสชาติที่เข้มข้น ภาษาอีสานคำว่า “หมิ่น” หมายถึง โกรธ หรือฉุนเฉียว ออกเสียงคล้ายกับภาษาจีนคำว่า 闷 (men4) หมายถึง อึดอัด คับข้องใจ เป็นต้น คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทย และมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนดังกล่าวนี้ จะได้นำเสนอในบทความนี้

ความสัมพันธ์ของภาษาอีสาน ภาษาตระกูลไท และภาษาจีน

ก่อนจะไปถึงข้อมูลกลุ่มคำศัพท์ดังกล่าว จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทและการศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-จีน การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นตระกูลไทกับตระกูลภาษาใหญ่จีน-ทิเบต และการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาถิ่นตระกูลไทยและภาษาไทยถิ่นอีสาน เพื่อชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของภาษาอีสานกับภาษาจีน

ภาษาตระกูลไท และการศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาตระกูลไท – จีน เกี่ยวกับการจัดแบ่งตระกูลภาษาของภาษาไทยนั้นนักภาษาศาสตร์มีข้อคิดเห็นแตกต่างกันไป

หลายทฤษฎี ความแตกต่างนี้ไม่เพียงเกิดขึ้นในเรื่องของการจัดแบ่งตระกูลภาษา หากแต่ยังเกี่ยวข้องไปถึงชื่อเรียกภาษาด้วย ไม่ว่าจะ เป็น ไทย ไท ไต ไค ลาว สยาม กัมพู ในภาษาจีนก็เช่นเดียวกัน มีตัวอักษรที่เรียกชื่อภาษาไทยหรือชาวไทอย่างน้อยสี่ตัวขึ้นไป คือ 泰 (tai4) 傣 (dai3) 台 (tai) 暹 (xian1) แต่เราจะไม่ถกเรื่องชื่อเรียกภาษาไทยในที่นี้ เพราะมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากมายแล้ว เช่น เรื่องเดช (2531) ในหนังสือชื่อ “ภาษาถิ่นตระกูลไทย” จิตร (2519) ในหนังสือชื่อ “ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาวและขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ” สุริยา (2548) ในหนังสือชื่อ “นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท”

แต่สิ่งสำคัญที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือการจัดแบ่งตระกูลภาษาที่แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยและภาษาจีนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ผู้เขียนจะเรียกตามสุริยา (2548) ที่ว่าคำว่า “ไท” เป็นคำที่เป็นกลางมากที่สุด ในบทความนี้จึงจะเรียกตามว่า “ภาษาตระกูลไท” ยกเว้นการอ้างอิงข้อความคิดของนักวิชาการท่านอื่น จะคงคำเรียกตามที่อ้างมา

โดยทั่วไปถือว่าภาษาไทยเป็นตระกูลย่อยภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาใหญ่ จีน-ทิเบต ซึ่งภาษาตระกูลจีน – ทิเบตนี้ เป็นตระกูลภาษาที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย แบ่งออกเป็น 4 สาขา คือ (1) สาขาภาษาจีน (2) สาขาภาษา

ไทย (3) สาขาแม้วเข้า (4) สาขาชิเบตพม่า (เรื่องเดช: 2531) อย่างไรก็ตามนักภาษาศาสตร์หลายท่านเรียกชื่อตระกูลภาษานี้แตกต่างกันไป อย่างเช่น Grierson (1903-28) เรียกรวมเป็นตระกูลเดียวกันกับภาษาจีนว่า ตระกูลภาษาไทยจีน (Siamese-Chinese family) Benedict (1975) เรียกว่า ออสโตร – ไทย (Astro-Tai) เพราะเห็นว่าเป็นสาขาหนึ่งของตระกูลออสโตรเนเซียน ต่อมามีการตั้งชื่อตระกูลภาษาไทยอีกหลายชื่อด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น บ้างเรียกว่า ตระกูลภาษาไทย ตระกูลภาษาไต แยกออกมาเป็นตระกูลภาษาใหญ่ต่างหาก บ้างเรียกว่าตระกูลคำไต (KamTai family) และ ภาษาไตอีก (Daic) โดยรวมภาษาไทยถิ่นต่างๆ ที่พูดในประเทศต่างๆ 8 ประเทศเป็นตระกูลเดียวกันหมด (เรื่องเดช: 2531) Benedict (1942) ได้ตั้งชื่อตระกูลภาษานี้ใหม่ว่า ตระกูลภาษาไทกะได (Tai Kadai) เพื่อให้ครอบคลุมถึงภาษาไทยถิ่นที่พูดอยู่ที่เกาะไหหลำ อ่าวต๋วนเกี๋ย และภาษากลุ่มตระกูลภาษาไทยที่พูดอยู่ที่ประเทศจีน และเวียดนามทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งภาษาตระกูลไท โดยยึดหลักภูมิศาสตร์ นักนิรุกติศาสตร์ของไทยในอดีตที่สำคัญคือพระยาอนุมานราชธน (อ้างในเรื่องเดช : 2531) ได้แบ่งภาษาตระกูลไทออกเป็น 4 กลุ่ม โดยอาศัยหลักทางภูมิศาสตร์ คือ (1) ไทยกลาง คือภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศไทย (2) ไทยจีน คือภาษาไทยที่พูดอยู่เขตประเทศจีนบริเวณกวาง

สี ไกวเจา กวางตุ้ง เช่นภาษาไทยลาย ไทยลู่ ไทยย้อย ไทยโก้ ไทยนุง (3) ไทยตะวันตก คือภาษาไทยที่พูดอยู่ในพม่า เช่น ไทยใหญ่ ไทยเงิน ไทยอาหม (4) ไทยตะวันออก คือภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศเวียดนาม และลาว เช่น ไทยโก้ ผู้ไทย ไทยลาว

การใช้หลักเกณฑ์ทางภาษา เช่น หลักการกระจายคำและเสียง จะเป็นที่ยอมรับในการจัดกลุ่มภาษา นักวิชาการที่สำคัญคือ Li Fanggui (1959) ใช้เกณฑ์ทางการกระจายคำศัพท์ ลักษณะทางเสียงและพัฒนาการทางเสียงแบ่งกลุ่มภาษาไทยออกเป็นถิ่นต่างๆ 3 กลุ่มด้วยกันคือ (1) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ เช่นภาษาไทยสยาม ลาว ลื้อ อาหม (2) กลุ่มกลาง เช่น ภาษาไท่ นุง Lung-Chow (3) กลุ่มเหนือ เช่น Wu-ming, Ch'ien-chiang, His-Lin, Po-ai

ยังมีนักภาษาศาสตร์อีกหลายท่านที่ศึกษาภาษาตระกูลไท และจัดให้ภาษาที่พูดอยู่ในประเทศจีน หรือภาษาที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาจีนเป็นสมาชิกในภาษาตระกูลไท เช่น John F. Hurtmann (1986) จัดแบ่งภาษาไทยเฉพาะกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ของ Li Fanggui เป็นกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่าง ตอนกลางและตอนบน กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่างนี้ครอบคลุมไปถึงตอนใต้สุดของตะวันตกเฉียงใต้ของจีน และยังมีนักภาษาศาสตร์ในยุคต่อจาก Li Fanggui อีกหลายท่าน เช่น Marwin Brown (1965), William J. Gedney (1972), James

R.Chamberlain (1972) ก็ได้ดำเนินรอยตาม Li Fanggui โดยในการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทล้วนมีความเกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลจีนหรือเป็นภาษาไทที่พูดอยู่ในประเทศจีนทั้งสิ้น เรื่องเลข (2531) นักวิชาการภาษาตระกูลไทยได้จัดแบ่งภาษาตระกูลไทยออกเป็น “กลุ่มไท” โดยรวมภาษากลุ่มไทสยามและลาวไว้ในกลุ่มเดียวกัน และ “กลุ่มไต” รวมภาษาไตยวน ไตหลวง ไตจีนไว้ด้วยกัน สุริยา (2548) ให้ความเห็นว่า “นอกจากภาษาที่อยู่ในตระกูลภาษาไทยแล้ว ยังมีภาษาอยู่อีกจำนวนหนึ่งที่นักภาษาศาสตร์ไม่จัดเข้าอยู่ในตระกูลไทเพราะลักษณะทางภาษาจัดได้ว่ามีความสัมพันธ์ห่างจากภาษาตระกูลไทออกไป แต่ก็ยังเป็นความห่างที่เห็นได้ว่ายังมีร่องรอยของสายใยความสัมพันธ์เดิมอยู่ ภาษาเหล่านี้สืบเชื้อสายมาจากภาษาที่นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของภาษาตระกูลไทคือที่เรียกว่าภาษาตระกูลกะได (Kadai Language Family)” จากข้อมูลการศึกษาและการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทจะเห็นว่า ภาษาไทยมีร่องรอยความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนอยู่

ตามทรรศนะของนักวิชาการจีน จัดภาษาไทยอยู่ในภาษาตระกูลจีนธิเบต สาขาภาษาตังไถ สาขาย่อยภาษาไต (梁敏, 张均如 : 1996) และเพื่อยืนยันว่าภาษาไทยจัดอยู่ในภาษาตระกูลจีน-ธิเบต ตลอดจนการสนับสนุนแนวคิดเรื่องคำศัพท์ร่วมเชื้อสายเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปให้เห็นถึงความสัมพันธ์ว่าเป็นภาษาในตระกูลภาษาเดียวกัน การศึกษาเรื่อง

คำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนจึงเป็นความสนใจของนักภาษาศาสตร์และนักศึกษารวมภาษาไทยจีนมาช้านาน

งานที่สำคัญที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษาไทยและจีนในยุคเริ่มแรกคือ A.Conrady, K.Wulff (อ้างใน 龚群虎:2002) เสนอแนวคิดในเรื่องความสัมพันธ์ของระบบเสียงวรรณยุกต์ โดยได้สรุปกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ของระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยและจีน นอกจากนี้ยังเปรียบเทียบคำศัพท์ร่วมเชื้อสายระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยหรือภาษาอื่นในสาขาภาษาไท พบว่ามีคำศัพท์ที่เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกว่า 200 คำ

งานที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่ง เป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของนักวิชาการด้านจีนศึกษาชาวไทยคือ A Study of Sino-Thai Lexical Correspondences ของ ประพิน มโนมัยวิบูล ที่เสนอต่อ University of Washington (P.Manomaivibool:1975) งานวิจัยชิ้นนี้เปรียบเทียบคำศัพท์ร่วมเชื้อสายในภาษาไทยและจีน โดยรวบรวมคำศัพท์ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ ที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนถึง 600 คำ

นักวิชาการชาวจีน Li Fanggui (李方桂:1976) ให้ความเห็นเกี่ยวกับ คำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนว่า ภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนเหมือนอย่างที่ว่าภาษาจีนมีความสัมพันธ์กับภาษาธิเบต ล้วนแล้วแต่เป็นภาษาร่วมสายเลือด และเพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นนี้ Li Fanggui ได้รวบรวมคำ

ศัพท์ร่วมเชื้อสายระหว่างภาษาจีนกับภาษาในสาขาภาษาไทย (ไต) ร้อยกว่าคำ ซึ่งถือเป็นคำศัพท์ศึกษาคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนเล่มสำคัญเล่มที่เดียว

งานวิจัยชิ้นล่าสุดที่สนับสนุนแนวคิดคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนคือ วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ กง ฉวินหู่ ที่เสนอต่อมหาวิทยาลัยฟู่ตัน เมืองเซียงไฮ้เรื่อง ยุคสมัยของคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีน (龚群虎: 2002) ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นวิวัฒนาการความสัมพันธ์ของภาษาไทยและจีนในแต่ละยุค โดยแบ่งความสัมพันธ์ภาษาไทยจีนเป็น 3 ช่วงคือ (1) คำศัพท์ร่วมสายเลือดภาษาไทยจีนซึ่งหมายถึงคำศัพท์ที่เคยเป็นภาษาเดียวกันมาตั้งแต่อดีต (2) คำศัพท์ที่มีการถ่ายเทซึ่งกันและกันในยุคสองพันปีลงมา (3) คำศัพท์ที่ภาษาไทยยืมมาจากภาษาจีนในยุคที่ชาวจีนอพยพไปตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยในระยะร้อยสองร้อยปีมานี้ นับเป็นการเพิ่มเติมความรู้และวงคำศัพท์ให้กับวงการศึกษาคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนเป็นอย่างมาก

การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นตระกูลไทกับตระกูลภาษาใหญ่จีน - ทิเบต

หนังสือชื่อ นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท ของ สุริยา รัตนกุล (สุริยา : 2548) ในหนังสือเล่มนี้บทที่สี่เป็นเรื่องของภาษาตระกูลไทและภาษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไทในประเทศจีน มีข้อความ

ตอนหนึ่งว่า “ภาษาตระกูลไทแท้ๆที่อยู่ในประเทศจีนมีภาษาตระกูลไททั้งสามสาขา โดยภาษาไทยนาน ไทเหนือและไทลื้อเป็นภาษาตระกูลไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ ภาษาไทไท้และไทนองเป็นภาษาตระกูลไทสาขากลาง และภาษาไทยยอกกับภาษาไทยจ้วงเป็นภาษาตระกูลไทสาขาเหนือ การที่ประเทศจีนมีตัวแทนของภาษาตระกูลไททั้งสามสาขายู่ครบถ้วนบริบูรณ์ดังนี้ ก็เพราะประเทศจีนเป็นถิ่นเดิมของผู้ที่พูดภาษาตระกูลไท นักภาษาศาสตร์เชื่อกันว่าถิ่นเดิมของผู้พูดภาษาตระกูลไทเมื่อหลายพันปีก่อนนั้น อยู่ที่บริเวณตอนใต้ของประเทศจีนตอนที่ต่อกับประเทศเวียดนาม” นั่นก็หมายความว่าภาษาตระกูลไทในแผ่นดินจีนมีความสัมพันธ์กับภาษาอื่น ซึ่งสืบทอดมาเป็นภาษาจีนในปัจจุบันมานานแล้ว หากไม่พูดถึงคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไท – จีน ที่หมายความถึงคำที่นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าครั้งหนึ่งเคยเป็นภาษาเดียวกันแล้วพัฒนาแตกสาขาไปเป็นภาษาอื่นๆ แม้หากไม่เชื่อว่าภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาร่วมสายตระกูลเดียวกันอย่างน้อยๆ ในฐานะที่เป็นภาษาที่พูดอยู่ในดินแดนเดียวกัน ก็ย่อมมีการหลงไหลถ่ายเทผสมปนเปกัน จนใช้ร่วมกันมานานหลายพันปี

หนังสือ พจนานุกรม และบทความของนักวิชาการสองท่าน คือ สมทรง บุรุษพัฒน์ และปราณี กุลละวณิชย์ หลากหลายผลงานที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยกับภาษาตระกูลจีน-ทิเบต เช่น ภาษาและวัฒนธรรมกัม-ไท (สมทรง: 2543) พจนานุกรมภาษากัม-จีน-

ไทย-อังกฤษ (สมทรง: 2543) พจนานุกรม
 ปูยี-จีน-ไทย-อังกฤษ (สมทรง: 2544)
 พจนานุกรมฮไ-จีน-ไทย-อังกฤษ (สมทรง:
 2546) พจนานุกรมสุขุ-จีน-ไทย-อังกฤษ
 (สมทรง: 2546) Northern Zhuang
 Chinese English Dictionary (Somsong:
 2006) การเปรียบเทียบคำลักษณนามใน
 ภาษาไท-กะได (สมทรง: 2549) พจนานุกรม
 จ้วงใต้ – ไทย (ปราณี: 2535) ศัพท์ไท 6
 ภาษา (ปราณี: 2537) ผลงานเหล่านี้เป็น
 หลักฐานคลังคำศัพท์ที่ใช้ศึกษาเปรียบเทียบ
 ภาษาตระกูลไทได้อย่างวิเศษ แต่ยังไม่พบการ
 ศึกษาเปรียบเทียบภาษาถิ่นของไทยกับภาษา
 ตระกูลจีน-ทิเบต โดยเฉพาะภาษาไทยถิ่น
 อีสาน

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาถิ่นตระกูล ไทและภาษาไทยถิ่นอีสาน

หนังสือชื่อ ภาษาถิ่นตระกูลไทย ของ
 เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (เรื่องเดช: 2531)
 ในหนังสือเล่มนี้จัดกลุ่มภาษาถิ่นตระกูลไทยใน
 ประเทศไทยเป็น 19 ภาษาถิ่นด้วยกัน ได้แก่
 1. ภาษาไทยสยาม หรือ ภาษาไทยกลาง 2. ภาษา
 ไทใต้หรือภาษาไทยถิ่นใต้ 3. ภาษาไทตากใบ
 4. ภาษาไทลาว หรือภาษาไทยถิ่นอีสาน 5.
 ภาษาไทญ้อ 6. ภาษาไทโย้ย 7. ภาษาไทพวน
 8. ภาษาผู้ไท 9. ภาษาไทกะเลิง 10. ภาษา
 นครไท 11. ภาษาไทแสก 12. ภาษาไตยวน
 หรือ ภาษาคำเมือง 13. ภาษาไตใหญ่ 14.
 ภาษาไตหย่า 15. ภาษาไตจีน 16. ภาษาไตลื้อ

17. ภาษาไตยอง 18. ภาษาไตดำ 19. ภาษา
 ไตแดง

ในหนังสือเล่มนี้ได้อธิบายภาษาถิ่น
 ตระกูลไทยข้างต้น หมายเลข 4. ภาษาไทลาว
 หรือภาษาไทยถิ่นอีสาน (Northeastern
 Thai Dialect) ว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานได้แก่
 ภาษาไทลาวที่พูดโดยคนไทยส่วนใหญ่ทาง
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
 ภาษาไทยถิ่นนี้คนไทยในประเทศไทยนิยมเรียก
 ภาษานี้ว่า ภาษาอีสานหรือ ภาษาลาว มีพูด
 ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 16 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง
 เหนือของประเทศไทย ภาษาไทยถิ่น
 อีสานมีภาษาถิ่นอยู่หลายถิ่นหลายสำเนียง
 คือ 1. สำเนียงหลวงพระบาง (Luang-
 phrabang Dialect) 2. สำเนียงเวียงจันทน์
 (Vientien Dialect) 3. สำเนียงอีสาน
 (Isan Dialect) ต่อจากนี้ไปจะใช้คำเรียก
 ภาษาไทยถิ่นอีสานตาม เรื่องเดช ว่า “ภาษา
 อีสาน”

ปริญญาธิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของ
 พัทธภรณ์ เสวตสุวรรณ (พัธภรณ์: 2530)
 เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่น
 อีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับ
 ภาษาตระกูลไท ปริญญาธิพนธ์นี้รวบรวมคำ
 ศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษา
 ไทยกลาง และเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่น
 อีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับ
 ภาษาตระกูลไท โดยใช้วิธีเปรียบเทียบคำศัพท์
 ภาษาถิ่นอีสานกับภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในภาษา

ตระกูลไทจำนวน 39 ภาษา สามารถรวบรวม คำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษา ไทยกลางได้ถึง 1,447 คำ

งานด้านพจนานุกรมและสารานุกรม เกี่ยวกับภาษาอีสาน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นข้อมูลการเปรียบเทียบคำศัพท์ และข้อมูลคลังคำศัพท์ในชั้นเริ่มต้นที่สามารถ นำมาใช้ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ร่วมเชื้อสายได้ เป็นอย่างดี เช่น พจนานุกรมภาษาถิ่นภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน: 2530) พจนานุกรม ภาษาอีสาน-กลาง (ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย: 2532) สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ (ปรีชา: 2532) พจนานุกรมภาษาถิ่นอีสาน (เว้าอีสาน) (บุญเกิด: 2545) พจนานุกรม ภาษาอีสาน (คำพูน: 2548) คำภาษาอีสาน ในบทความนี้ก็ได้อ้างอิงจากพจนานุกรม ดังกล่าวนี้เช่นกัน เป็นที่น่าเสียดายว่ายังไม่มี พจนานุกรมภาษาอีสาน-จีน เหมือนอย่าง พจนานุกรมที่เปรียบเทียบภาษาตระกูลไทอื่นๆ กับภาษาจีนดังที่ปรากฏข้างต้น เพราะจะเป็น คลังคำศัพท์ที่สามารถนำมาศึกษาได้แบบ สำเร็จรูป และจะเห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับ ภาษาอีสานนั้นยังคงศึกษาอยู่ในวงภาษาอีสาน ด้วยกันเองหรือภาษาไทกลุ่มอื่นๆ ในประเทศ ไทยเท่านั้น ยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบกับ ภาษาในตระกูลไท-จีน

หนังสือ พลังลาว ชาวอีสานมาจาก ไหน ของ สุจิตต์ วงษ์เทศ (สุจิตต์: 2549) แม้จะไม่ใช่นักหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาความ

สัมพันธ์ของภาษาอีสานกับภาษาตระกูลไท-จีนโดยตรง แต่มีข้อมูลชี้ชัดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเชื้อชาติของชาวอีสานกับกลุ่มชน ในประเทศจีน จะขอตัดตอนข้อความสำคัญ มาดังนี้

ชาวอีสาน หรือคนอีสาน มีบรรพชน อย่างน้อย 2 พวก คือ คนพื้นเมืองดั้งเดิมอยู่ ภายในสุวรรณภูมิเป็นกลุ่มชนที่มีชีวิตร่อนเร่อยู่ในดินแดนอีสานนานมากกว่า 5,000 ปีมาแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่า คนอีสานพวกแรกเหล่านี้เป็นชนกลุ่มไหน เผ่าพันธุ์ใด กับอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มคนภายนอกเคลื่อนย้าย เข้ามาภายหลังจากทิศทางต่างๆ มีร่องรอย และหลักฐานสรุปย่อๆ ได้เป็นสองกลุ่ม คือ (1) ราว 3,000 ปีมาแล้ว มาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ คนพวกนี้มาจากทางตอนใต้ของจีนปัจจุบัน (แต่ครั้งนั้น 3,000 ปีมาแล้ว ยังไม่เป็นดินแดนของจีน) เช่น ยูนนาน กวางสี กวางตุ้ง เวียดนาม ฯลฯ สิ่งสำคัญที่คนภายนอกพวกนี้ นำเข้ามาด้วยคือ ภาษา ที่ปัจจุบันเรียกตระกูลไทย-ลาว มีหลักฐานแน่นอนว่า เมื่อ 3,000 ปีมาแล้ว คนพื้นเมืองใน กวางสี-กวางตุ้ง พูดภาษาตระกูลไทย-ลาว แล้ว และ (2) ราว 2,000 ปีมาแล้ว มาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ราว 2,000 ปีมาแล้ว หรือราวหลัง พ.ศ. 500 มีคนจากทิศตะวันตกเฉียงใต้กลุ่มหนึ่ง จากชมพูทวีปและลังกาทวีป เดินทางผ่านชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย ทางที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา และปากแม่น้ำโขง ขึ้นมาถึงบริเวณ 2 ฝั่งโขง ทำให้มีคนตะวัน

ตกเฉียงใต้บางพวก เข้ามาตั้งหลักแหล่งทาง
อีสานด้วย

จากข้อมูลการศึกษาที่เกี่ยวกับความ
สัมพันธ์ของภาษาตระกูลไท – จีน เป็นที่
ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่าภาษาไทย
เป็นภาษาร่วมสายตระกูลกับภาษาจีน ในขณะที่
ที่ภาษาไทยกับภาษาอีสาน มีความสัมพันธ์กัน
แบบสายเลือดที่มีความใกล้ชิดอย่างพี่น้อง
ร่วมท้องเดียวกัน ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้
ภาษาอีสานจึงมีความสัมพันธ์แบบภาษาร่วม
สายตระกูลกับภาษาจีนด้วยเช่นกัน เพียงแต่
ว่าในภาษาอีสานจะยังคงหลงเหลือคำศัพท์
(ที่ไม่มีในภาษาไทย) ร่วมเชื้อสายกับภาษาจีน
อย่างน้อยเพียงใด เป็นเรื่องที่ต้องศึกษากัน
ต่อไป

**รายการคำศัพท์ภาษาอีสานที่คาดว่าจะ
เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท – จีน**

ต่อไปนี้เป็นรายการคำศัพท์ภาษาอีสานที่
คาดว่าจะจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-
จีน มีรายละเอียดดังนี้

วิธีเลือกคำ

1. เลือกคำที่มีเฉพาะในภาษาอีสาน
มีเสียงและความหมาย เหมือน คล้าย หรือ
สัมพันธ์กับคำในภาษาจีน

2. คำที่เลือกเป็นคำภาษาอีสานที่ไม่
รวมเข้าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท
คำที่รวมเข้าพันธุ์ภาษาไทยกลางอย่างชัดเจน
จะไม่นำมาเปรียบเทียบ เช่น คำที่เป็นเสียง

ปฏิภาคไทย- อีสาน เช่น เรือน- เอือน ร้าน
- ฮ้าน รุ่ง - ฮุ่ง เรือง - เอือง ชัง - ชัง
ฮ้อน - ฮ้วน จีน - ชิน ช่วย - ซอย
เป็นต้น

แหล่งข้อมูล การเทียบคำจากข้อมูล
ข้างต้น ได้มาจาก 1. พจนานุกรมภาษาอีสาน
2. พจนานุกรมจีน – ไทย และ 3. ตรวจสอบ
ข้อมูลกับผู้บอกภาษาที่พูดภาษาอีสานเป็น
ภาษาแม่

อธิบายเนื้อหาในตาราง

1. คำภาษาอีสาน

- คำ เรียงลำดับตามพจนานุกรม
เลือกคำที่ไม่รวมเข้าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับ
ภาษาตระกูลไท บางคำอาจเป็นคำพ้องเสียง
กับภาษาไทยแต่ใช้ในความหมายอื่น ก็ถือว่าเป็น
คำภาษาอีสาน

- ความหมาย ได้จาก
และตรวจสอบกับผู้บอกภาษาที่พูดภาษาอีสาน
เป็นภาษาแม่

2. คำภาษาจีน เทียบคำกับภาษา
อีสานที่มีเสียงและความหมาย เหมือน คล้าย
หรือสัมพันธ์กัน

เสียงอ่าน คือภาษาจีนกลาง ใช้ระบบ
สัทอักษร Pinyin ถ่ายถอดเสียง

อักษรจีน ตรวจสอบกับพจนานุกรม
จีน – ไทย

ความหมาย ตรวจสอบจากพจนานุกรม
จีน – ไทย

3. ความสัมพันธ์

3.1 ผล คือ ค่าความสัมพันธ์ของเสียงและความหมายในภาษาอีสานกับภาษาจีน โดยจะกำหนดค่าความสัมพันธ์เป็นตัวเลข 3 ระดับ คือ

เลข 3 หมายถึง เหมือนกัน เสียงเหมือนกัน ต้องมีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน ส่วนที่ต่างกัน กำหนดให้ต่างกันได้เพียงเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น ความแตกต่างของเสียงสระกำหนดให้เป็นสระหน้า หลัง สูง ต่ำ รูปปากที่ใกล้เคียงกัน จึงจะนับเป็นคำที่ออกเสียงเหมือนกัน ส่วนเรื่องของความหมายกำหนดให้มีความหมายเหมือนกัน

เลข 2 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน เสียงที่สัมพันธ์กัน ต้องมีพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ส่วนความแตกต่างกำหนดความแตกต่างให้เป็นเสียงที่สามารถอธิบายได้ตามหลักทางสรีรวิทยา เช่น ฐานกรณ์ ใกล้เคียงกัน เป็นเสียงปฏิภาค เป็นการแปร

ของเสียง เกิดการกร่อน การสูญหายของเสียงใดเสียงหนึ่ง แต่ยังคงมีเค้าเสียงของคำเดิมอยู่ เป็นต้น ส่วนเรื่องของความหมายกำหนดให้เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกัน

เลข 1 หมายถึง น่าจะเกี่ยวข้องกัน เสียงที่น่าจะสัมพันธ์กัน โดยดูจากรูปคำแล้วสามารถคาดเดาได้ด้วยหลักทางสรีรวิทยา เช่น การแปรของเสียง การสูญหายของเสียง การแตกพยางค์ เป็นต้น ส่วนเรื่องของความหมายกำหนดให้มีความหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน หรือเป็นเหตุเป็นผลกัน

3.2 ผล คือ ผลรวมคะแนนความสัมพันธ์ของเสียงและความหมาย โดยจะตั้งสมมติฐาน

จากค่าผลรวมความสัมพันธ์เป็นตัวเลข ดังนี้ 1 – 2 หมายถึง น่าจะเกี่ยวข้องกัน 3 – 4 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน 5 – 6 หมายถึง คาดว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย

1. คำภาษาอีสาน		2. คำภาษาจีน			3. ความสัมพันธ์		
ความหมาย	คำ	เสียงอ่าน	อักษรจีน	ความหมาย	เสียง	ความหมาย	ผล
ก							
ก่อน แรก เช่น ลูกกก = ลูกคนแรก	กก	gu4	固	แต่เดิม ดั้งเดิม	2	2	4
ต้น ลำต้น เช่น กกไม้	กก	gu4	楸	ต่อไม้เล็ก ๆ	2	3	5
ตรง เช่น คนกง (คนชื่อตรง)	กง	gong1	公	ยุติธรรม เทียงธรรม	3	2	5
โค้ง โค้งขึ้น	ก้ง 1.	gong1	弓	โค้ง โค้งโค้ง ธนู	3	2	5

ทำให้โค้ง	ก้ง๒.(ก่องโก้ง)	gong3	拱	โก้งตัว โกงโค้ง เป็นรูปโค้ง	3	2	5
ขุดดินหรือตากที่สูงให้ต่ำลง	ก่น	geng1	耕	ไถนา ไถดิน ไถไร่	2	2	4
รู้สึกว้า	กค(ว้า)	gan3	感	รู้สึก	1	3	4
มาก เช่น กวงไกล (ไกลมาก)	กวง	guang3	广	กว้างออกไป ขยายออกไป	3	3	6
ครอบ ง่า ครอบม	กวม	guan1	关	ปิด	2	2	4
กระหุก หรือตะกร้า	กวย	gui3	筐	ภาชนะใส่อาหาร ปากกลม มีสองหู	3	2	5
เครื่องปั้นดินเผา อัก ก็เรียก	กวั๊ก	guang1	桃	ม้วนดินเผาหล่อด้วย	2	2	4
ปากปากกระบอกไม้ให้ กว้างออก	กวาก	gua1	刮	ขูดออก โกงออก ขัดออก	2	2	4
จาก เช่น ล้มหายตายกว่า (ล้มหายตายจาก)	กว่า	guo4	过	ผ่านไป ข้ามไป 过世 ตาย	3	2	5
สุกใส สว่าง งาม / ใส เช่น น้ำกว้าง (น้ำใส)	ก่อง / กว้าง	guang1	光	แสง สว่างใส	3	3	6
แอ่งน้ำลึกที่ปลาชอบอาศัย	ก้อง	gou1	沟	คู คลองน้ำ ร่องน้ำ	2	2	4
บ้านพัก หรือเรือนรับรอง	ก้วน	guan3	馆	บ้านพัก รับรอง	3	3	6
ถิ่น เขต แดน	แก้ว ก้าม	guo2	国	ประเทศ รัฐ	2	2	4
ห่าง ไกล ไกลกัน	กวัง	guang3	广	กว้างออกไป ขยายออกไป	3	2	5
ผู้เป็นหัวหน้า	กวาน	guan1	官	ข้าราชการ ทหาร	3	2	5
ม้วน พัน กรอ	ก้อ	guang4	桃	ม้วนดินเผาหล่อ	1	2	3
โน้มให้โค้งลง	ก่อง	gong1	弓	โค้ง โกงโค้ง ธนู	3	2	5
กลิ้ง	ก้อย	gun3	滚	ผลัด กลิ้ง	2	2	4
กรรไกร	กะไต	jian3 dao1	剪刀	กรรไกร	2	3	5
ขวางไว้ กั้นไว้ บังไว้	กั้ง	gan1	竿	ราวไม้ รั้ว	2	2	4
บาก ทำเป็นบั้ง ๆ	กั้น	kan3	砍	ตัด ฟัน	2	2	4
กล้ามาก หัวหาญมาก	กั้น	gan3	敢	กล้า กล้าหาญ	3	3	6
รบกวน	กั้ว	gan 1	杆	รบกวน	2	3	5

แกะ แกะ เช่น กั้ว เปลือกไม้ (แกะเปลือกไม้)	กั้วะ	gua1	刮	ขูดออก โกงออก ขัดออก	3	2	5
ลักษณะที่มีรอยเว้าแหว่ง ขนาดกว้างใหญ่	กากวาก	guang3	广	กว้างออกไป ขยายออกไป	2	2	4
กึ่ง ก้าน	ก่าง	geng3	梗	ก้านหรือกึ่งของพืช	2	3	5
กั้น ขวาง	กาน	gan1	竿	ไม้รวก ราวไม้ รั้ว	3	2	5
เริ่มแห้ง เริ่มแข็งตัว	ก้าม	gan1	干	แห้งผาก	2	2	4
ทำให้ตึง บิดเข้าให้แน่น	ก้าว	gu1	箍	ขันให้แน่น	2	2	4
ลักษณะสิ่งของที่แหว่งเว้า	ก้าหว้าว	ao4	凹	เว้า ลึกเข้าไป	1	3	4
ต่อเนือง ต่อไป เช่น ตักน้ำแล้วก่ายเก็บผัก (ตักน้ำแล้วค่อยเก็บผัก)	ก่าย	geng1	庚	ต่อเนือง	1	3	4
เกี่ยวข้อง ห่วงใย กังวล	ก่าสน	guan4xi1 guan1xi1	关系 关心	เกี่ยวข้อง ห่วงใย	1	3	4
อาการพุ่งออกมาของคว้น ขนาดเล็ก (ดูกุ้นๆ)	กิ้น	gun3	滚	เดือดพล่าน พวยพุ่ง	2	2	4
เกร็ง แข็งมาก แข็งแกร่ง	กึ่ง	gang1	刚	แข็งแกร่ง	2	3	5
ถลึงตา	กึ่ง	deng4	瞪	ถลึงตา	1	3	4
ผลัก กลั้ง	กึ่ง	gun3	滚	ผลัก กลั้ง	2	3	5
สั้นใช้สำหรับขนาดใหญ่ ขนาดเล็กเรียก เก้าะเต้าะ กิติ หรือ กู้ดู้	กู้ดู้ /	ge1duan4	割断	ตัดให้ขาดออกจากกัน	1	2	3
งอบ	กูป	guan1	冠	หมวก	2	3	5
อาการพุ่งออกมาของคว้น ขนาดใหญ่ (ดู กิ้น)	กุ้นๆ	gun3	滚	เดือดพล่าน พวยพุ่ง	3	2	5
กองเป็นพะเนิน	กุ่ม	geng3	埂	เนินสูงเป็นแนว	2	2	4
พอ เพียงพอ	กุ่ม	gou4	够	พอ เพียงพอ	2	3	5
เดินเล่นเตร็ดเตร่	เก้ย	guang4	逛	เดินเล่นเตร็ดเตร่	2	3	5
ทิ้งไว้ก่อน เก็บไว้ก่อน ฟ้าวเก้น = ประเดี๋ยวก่อน	เก้น	ge2	搁	ทิ้งไว้ก่อน เก็บไว้ก่อน (เรื่องนี้เก็บไว้ก่อน)	2	3	5
ห้าม ตรวจตรา	เกียด เกียด	ge4	格	สอบค้น	2	2	4

ตัด	เกี่ยว	jian3	剪	ตัด	2	3	5
เหย เบ้ เบี้ยว	เก้เหว้	guai3	拐	เลี้ยว ที่โค้ง มุม	2	2	4
สามารถ มีกำลัง	แกน	gan1	干	มีความสามารถ มีสติปัญญา	3	3	6
แข็ง เช่น ดินแกร่ง (ดินแข็ง)	แก่น 1.	gan1/gang1 / gen4	干 / 刚 / 干 良	แห้งผาก/แข็งแกร่ง / แข็งเหนียว	3	2	5
คุ้นเคย สนิทสนม	แก่น 2.	guan4	惯	เคย เคยชิน	2	2	4
ถิ่น เขต แดน ไก่หวงแก้ว = ไก่หวงถิ่น	แก้ว	guo2	国	ประเทศ	2	2	4
ตรา กำหนด	แถว	gui1	规	กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ	2	3	5
เท่ากัน สมดุลย์ เสมอภาค	เก็ง เล็ง เซ็ง	deng3	等	เท่ากัน สมดุลย์ เสมอภาค	1	3	4
ตัด กัน	เกี่ยว	jian3	剪	ตัด กัน	2	3	5
ไปกฮา หยาบโลน	โกก	chui1	喂	ตลก ขบขัน สนุก	1	3	4
ค้อม	โก้ม	gong1	弓	โค้ง โกงโค้ง ธนู	2	2	4
ไขว้ ก่าย	ไกว ก้วย	gai	陔	พาด พิง	2	2	4
ข							
โค้ง งอ	ขง	gong1	弓	โค้ง โกงโค้ง ธนู	2	2	4
บริเวณ สนาม ลานบ้าน	ข่วง	kuang4	框	กรอบ ล้อมกรอบ	3	2	5
1. ดินที่มดหรือสัตว์ต่าง ๆ ขุดคุ้ยขึ้นมากองทิ้งไว้ ข้างบน 2. ขุดคุ้ยดินขึ้น	ขวย 1. ขวย 2.	kuai1	出	ก้อนดิน	3	2	5
บอกกล่าวให้ทั่ว	ข่วย	gao4	告	บอก	1	3	4
ทำให้ร้อน อัง	ขาง 1.	hang1	炕	ย่างหรือปิ้ง	2	3	5
เหล็กชนิดหนึ่ง	ขาง 2.	gang1	钢	เหล็ก	2	3	5
สะพาน	ขัว	qiao2	桥	สะพาน	1	3	4
กลิ่นเหม็น	จิว	chou1	臭	กลิ่นเหม็น	1	3	4
เหล่ เหว เบง เอียง ไม่ตรง	เข เซ้	xie2	斜	เอียง	1	3	4
ข้าวเหนียว	เข้าเหนียว	nuo4	糯米	มีลักษณะเหนียว	2	2	4

โก่ง คด โกง งอน	โงง	gong1	弓	โก่ง โกงโค้ง ฆู	2	2	4
กลวงเป็นโพรง	โง่ง	kong1	空	ว่างเปล่า กลวง	3	2	5
สิ่งที่น่าอับอาย, ขายโง่ ขายหน้า ขายโง่	โง่	kui4	愧	อาย อับอาย ละอาย	3	3	6
ก							
ไกล กว้างใหญ่	กว้าง (กว้าง)	kuang4	旷	กว้างใหญ่ไพศาล	2	3	5
แดน เช่น ควางฟ้า = แดนฟ้า	ควาง	kuang4	旷	กว้างโล่งกว้างไพศาล	3	1	4
งอนิ้วเขี่ยออกมา, สะกิด	ควัก	kou1	抠	แคะ แคะ	2	2	4
ร่องรอย เช่น คองเกวียน = รอยเกวียน	คอง	hen2	痕	รอย	1	3	4
ตัด ทอน เช่น ก่อนฟัน = ตัดฟัน	ก่อน	kan3	砍	ตัด ฟัน	2	3	5
บอกเล่า บอกกล่าว เช่น ไปให้ลามาให้บอก	บอก	gao4	告	บอก	1	3	4
แน่น ถนัด ชัดเจน	คัก	kuang2	狂	บ้ำระห่ำ รุนแรง อย่างเต็มที่	2	1	3
อาการรู้สึกระคายคัน	คาย	kuai3	扞	เกา ข่วนด้วยเล็บ	2	2	4
หมด ล้น ทั้งหมด	ค้าย	kuai4	会	รวมทั้งหมด	2	3	5
เต็ม ทั่วไป	แค้	kuai4	会	รวมทั้งหมด	2	2	4
อดอยาก ยากจน	คิ้ว	ku3	苦	ทุกข์ยาก ลำบาก	2	3	5
โตกว่าเพื่อน เช่น ท้องโค้ง = พุงกาง	โค้ง	gong1	弓	โก่ง โกงโค้ง ฆู	2	1	3
ปล้น แย่งชิง ลักพา	โคบ	kou4	寇	โจรผู้ร้าย ผู้รุกราน	2	2	4
ถ้วน ถ้วนทั่ว เช่น นับบ่ไคว่ = นับไม่ถ้วน	ไคว่	kuai4	会	รวมทั้งหมด	3	2	5
ง							
งอน แอน	งง โงง	gong1	弓	โก่ง โกงโค้ง ฆู	2	2	4
ผิน หันหลังกลับ	งวก งวาก	wai1	歪	เอียง	1	2	3
คว่ำ ครอบ ปิด	งวม	guan1	关	ปิด	1	3	4
ฝุ่นผง	ไง่ 1.	hui1	灰	ฝุ่นผง	2	3	5

ฟุ้งกระจาย ปลิวว่อน	ไฉ่ 2.	chui1	吹	เป่า ปลิว	1	2	3
จ							
ล้วง ควัก ทิ่ม	จก	zhua1	抓	จับ	2	1	3
เหลือไว้ แบ่งไว้	จ่ง	sheng4	剩	เหลือไว้	1	3	4
เร่งด่วน เร่งรัด เบียดเสียด แออัด	จั้น	jin3	紧	ตึง แน่น รัด ชิด	2	2	4
หยุด ยั้ง เหนี่ยวไว้ พัก	จั้ง	jin1	禁	ห้าม	2	2	4
หยุดชะงัก ตะลึง	จั้งจั้ง	jing1	惊	หวาดกลัว ตระหนกตกใจ	2	2	4
จ้างออก	จ่าง	zhang1	张	กางออก	2	3	5
ขยายออก แผ่ออก	จ่าน	zhan3	展	ขยายออก แผ่ออก	3	3	6
ใกล้	จิ้ม	jin4 / jin3	近 / 紧	ใกล้	2	3	5
อาการหมุนอย่างเร็ว และแรง	จี้ว	zhuan4	转	หมุน	2	3	5
รากฐาน แรกขึ้น	จี	ji1	基	ฐาน ฐานราก	3	2	5
เงียบ	จี๋ลี่	jing4	静	เงียบ	2	3	5
รุมกินอาหารของ สัตว์ตัวเล็ก	จี	chi1	吃	กิน	2	2	4
ชื้น และ	จี	shi1	湿	เปียก	1	2	3
ทอด	จิ้น	zha4	炸	ทอด	1	3	4
กำหนดไว้ในใจ จดจำ	จื่อ	zhi1 / ji4	知 / 记	รู้ / จำ	3	2	5
ยอดเยี่ยม เป็นเอก ไม่มีผู้เสมอเหมือน	เจียง เจื่อง	jiang1 / jiang3	将 / 奖	นายพล ผู้นำ / ยกย่อง รางวัล	3	2	5
บวม พอง	เจ้อ	zhong3	肿	บวม พอง	1	3	4
(โบ) คำเรียกลูกชาย คนที่แก่กว่า ลูกเจา	เจา	jiu3	九	เลขเก้า	2	2	4
จอม ยอดเยี่ยม เป็นเอก	เจียง	jiang1 / jiang3	将 / 奖	นายพล / รางวัล	3	2	5
เหลืองอร่าม	เจื่องเฮื่อง	huang2	黄	สีเหลือง	2	3	5
มุม	แจ / แจ้ง	jiao3	角	มุม	2	3	4
เลือกออก คัดออก	ไจ่ ไ้ ไ้	shai1	筛	ร่อน เลือกออก	1	3	4

ช							
สอดสายสายคาด (ซอนแลน)	ซอน	chuan1	穿	看穿= มอง ทะลุปรุโปร่ง	2	2	4
วงศ์ตระกูล หมู่ เหล่า	ซุม / ซุม	qun2	群	กลุ่ม หมู่ เหล่า	2	3	5
ครบ ถ้วน ทัว ๆ	ซู่ / ซู่	quan2	全	ครบ ถ้วน ทัว ๆ	1	3	4
รู้ฉลาด	เซียง 1.	jing1	精	ยอดเยี่ยม ดีที่สุด ฉลาด ชำนาญ	2	3	5
เมือง เช่น เซียงดง เซียงทอง	เซียง 2.	xiang1 / cheng2	乡 / 城	ชนบท หมู่บ้านตาม ชนบท / เมือง	2	3	5
คำนำหน้าชื่อ เช่น เซียงเหมียง	เซียง 3. / เซียง	xian1	先(生)	คำนำหน้าชื่อเรียน เพศชาย	2	3	5
ช							
คล้าย อาจจะ	ซง 1.	xiang1	像	คล้าย อาจจะ	2	3	5
รูปร่าง ชวดทรง	ซง 2.	xiang4	相	รูปร่างหน้าตา	2	3	5
ค้นหา เสาหา แสวงหา	ซอก	suo3	索	ค้นหา เสาหา	2	3	5
สิ่งที่มีลักษณะคู่กัน	ซง ซอง ซ้อง	shuang1	双	สิ่งที่มีลักษณะคู่กัน	3	3	6
ยื่นมือทั้งสองคว่ำจับ	ซวง 1.	shuang1	双	สิ่งที่มีลักษณะคู่กัน	3	2	5
งูใหญ่ในวรรณคดี ซวง กี่ว่า	ซวง 2.	she2	蛇	งู	1	3	4
รู้สึกตัว ได้สติ	ซวด	xing3	醒	ฟื้น ตื่น	1	2	3
ทะลุปรุโปร่ง ตลอด จนกระทั่ง	ซอด	chuang1	穿	ทะลุปรุโปร่ง เจาะทะลุ ข้ามผ่าน	1	3	4
แยกออกจากกัน กระจาย คั่นกระจาย	ซะ / ซะชาย	sa3	撒	หว่าน โรย โปริย กระจาย เรี่ยราด	3	2	5
ไหลซึม ไหลไม่ขาดสาย	ซะซะ	sa3	洒	ลักษณะของน้ำที่พรม สาด นิด หลั่ง	3	2	5
ชอบซึ้ง ประทับใจ	ซะฮอน	xi3 huan1	喜欢	ชอบ	2	2	4
เอียงลาด	ซ่าย	xie2	斜	เอียงลาด	1	3	4
ตรง ไม่คด	ชื้อ (ชื้อลื้อ = ตรงทื่อ เซ่อ)	zhi2 shi2	直 实	ตรง (เส้นตรง)	3	3	6
คุ่ม (กลุ่ม ตอน ใช้แก่หมู่บ้าน)	ซ่ง	xiang4	巷	ตรอก ซอย	2	2	4

ประกอบ ตบแต่ง ซ่อม เช่น ชูแห ชูเทียน	ชู	xiu1 shi1	1.修 2.饰	1.ตกแต่ง ซ่อมแซม 2.ประดับ ตกแต่ง	2	3	5
เข้าชี้ ร่ำไร	ชูชี	xu4	絮	พูดจู้จี้ พูดร่ำไร	2	3	5
งด หยุดพัก หาย	เซา	xiao1	消	หายไป มลายไป สลายตัว	2	2	4
ระยะเวลา ยุคสมัย ชั่วอายุ	เซิ่น	xiang3 xiang4	1.彙 2.向	1.แต่ก่อน สมัยเก่า 2.แต่ไหนแต่ไร แต่ก่อนนานมาแล้ว	2	2	4
ร่อน บินร่อน	เซิ่น	xian1 xiang2	1.鳶 2.翔	1.นกบิน 2.บินร่อน	2	3	5
ฝานให้เป็นแผ่นบางๆ	เซี่ยม	xiao1	削	เหลา ปอก	2	2	4
ล้าง ซะล้าง	เซอะ	xi3	洗	ล้าง	1	3	5
เชื้อสาย พงษ์พันธุ์ ตระกูล	เซง	xing4	姓	นามสกุล	3	2	5
ลักษณะผอมพุงโร	โชน	shou1	瘦	ผอม	2	3	5
ด							
อาการสั่นระริก	ดี้ด ดี้ดๆ	dou3	抖	สั่น	2	3	5
ยอด จอม	ดวง	ding3	顶	ยอด ส่วนบนสุด	2	3	5
มาก่อนเวลาที่ควร	ดอ	duo2	夺	แย่ง ชิง ชิงชัย	2	1	3
แอบเข้าไป	คอด	duo3	躲	แอบ ซ่อน	2	2	4
เนินสูง	ดอน	dun1	墩	เนินดิน	3	3	6
ปะทะ กระทบ	ดะ ต่ำ	da3	打	ตี	3	2	5
จมูก	ดั่ง	liang2	(鼻)梁	ดั่งจมูก	2	2	4
แกว่งไกว	คิ้วเดี้ย	dang4	荡	สั่นไหว แกว่งไกว	1	3	4
ทำ แต่ง เตรียม	ดา	da1	搭	ก่อ สร้าง ยกขึ้น หามขึ้น ประสมประเส เพิ่มเข้าไป	2	2	4
ปะทะ ยับยั้ง ขัดขวาง กีดกัน	ดาน	dang3 / ding3	挡 / 顶	สกัด ปิด กั้น ด้าน / ยันไว้ ค้ำไว้	2	2	4
เท่านั้น เพียงเท่านั้น แค่นี้	ด้าม	dan1	单	เดี่ยว เพียงอย่างเดียว	2	2	4
ปักหัวลง	ดิก	ding1	钉	ตะปู	2	2	4
สักเล็กน้อย	ดี้ ๆ	dian3 dian3	点点	สักเล็กน้อย	2	3	5

ลาน สนาม ที่โล่ง	เดิน	dun1	墩	เนินดิน	3	1	4
สั้นไหว กระดก	ต่อง	diao4	掉	สั้นไหว กระดก	2	3	5
นิดหน่อย เล็กน้อย	แต่	dian3	点	นิดหน่อย เล็กน้อย	2	3	5
ต							
ลักษณะที่เต่ง	ต่ง	zhong3	肿	บวม	2	2	4
กลิ่นเหม็นอย่างหนึ่ง ของปลาร้า	ต้วง	nong2	浓	ข้น เข้มข้น	2	1	3
เชือก บ่วง	ต้วง ต่อง ถ่วง	duan4	缎	ต่วน (เชือกต่วน แพรต่วน ผ้าต่วน)	2	1	3
เจ็บปวดเป็นระยะ	ตวด	teng2	疼	เจ็บ ปวด	1	3	4
ตี เอาไม้ตอกหัวมัน = เอาไม้ตีหัวมัน	ตอก	da3	打	ตี	1	3	4
ลักษณะที่เป็นหลุมหรือ บ่อเล็ก ๆ	ต่องหล่อง	dong4 dou4	1. 洞 2. 窠	1. รู ช่อง โพรง อุโมงค์ ถ้ำ 2. รู ช่อง	2	2	4
พยักหน้า	ตอด	dian3	点(头)	พยักหน้า	2	3	5
ตอแย แหะแย ยั่ว	ตอย	dou4	逗	ชักจูง กระตุ้น ยั่ว แย้	2	2	4
ไป เดิน (เข้าใจว่า มาจากคำว่า เต้า)	ตะ	dao4	1. 到 2. 达	1. ไปถึง มาถึง 2. ไปถึง	2	2	4
ชก	ตัก	da3	打	ตี	1	2	3
โกหก	ต๊ะ	duo3	躲	แอบ หลบซ่อน	3	1	4
กล่าวอ้างเอาของคนอื่น มาเป็นของตัวเอง/ โกหก	ตู่ / ต๊ะ	duo2	夺	แย่ง ยึด จึง / เถียงข้างๆ คูๆ	3	2	5
แทน ต่าง	ตาง	dang1	当	ใช้เป็น	3	3	6
ลักษณะหลุมหรือ โพรงกว้างลึก	ต้าง (หล่าง)	dang3 dang4	幽 / 荡	บ่อ หลุมที่ขังน้ำ / บึงน้ำตื้น	3	2	5
พูด เกรจา	ต่าน	tan2	谈	พูดคุย เกรจา	2	3	5
จุด	ตตาม	dian3	点	จุด	2	3	5
อาวุธมีดชนิดหนึ่ง	ตาว	dao1	刀	มีด	3	3	6
กลับ ไปแล้วกลับมา	ต่าว	dao4 / dao3	到 / 倒	ไปถึง มาถึง/ เคลื่อนย้าย สับเปลี่ยน	3	3	6

ดึง ดูด	ด้าว	dao3	搯	สาวกลับมา เช่นสาวว่าลงมา สาวเชือกกลับมา	3	2	5
ใช้เป็นคำต่อท้าย คำถาม เช่น บ่เอาดี	ดี	di3	底	ใช้เป็นคำถามว่า ไหน อะไร	3	2	5
ใสแจ้ว ไม้ขันธ์	ดิ่งหลิ่ง	ding1	晶	ใสแวววาว	2	3	5
เนื้อหรือสิ่งเล็กๆ ที่ยื่น ออกมาจากส่วนใหญ่	ดิ่ง	ding3	顶	ส่วนบนสุด ส่วนยอดสุด	3	2	5
เคลื่อนไหว	ดิ่ง	dong4	动	เคลื่อนไหว	2	3	5
เต่ง พอง บวม	ตั้ง	zhong3	肿	บวม พองออก	2	3	5
เพิ่ม แถมให้ เติม	ติ่ม	tian1	添	เพิ่ม เติมแถมให้	2	3	5
ทึบ ไม้โปร่ง	ตื้อ	tu	(糊)涂	ง ลับสน	1	2	3
จ่อ อัด กั้นไว้	ตุ	du3 / du	堵 / 杜	อุด ปิด สกัด กั้น	3	2	5
ทุ ไม้คม	ตุ้ / ยุ่ง	dun4	钝	ทุ ไม้คม	2	3	5
หยุด ยั้ง	ตุค	dun4	顿	หยุดไปพักหนึ่ง	2	3	5
เอาไม้พายนํ้าเพื่อให้ เรือหยุด/ ห้ามไว้ กั้นไว้	ตุ้น	dun4	顿	หยุดไปพักหนึ่ง	3	2	5
กล่าวอ้างเอาของ ผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง	ตุ๋	duo2	夺	แย่ง ยึด ชิง	2	2	4
ทุ ไม้คม	ตุ้ (ยุ่ง ก็ว่า)	tu1 / tun4	秃 / 钝	ทุ ไม้แหลม	2	3	5
นูน ใช้สำหรับทวารหนัก เช่น ดากนูน = กั้นโค้ง	ตุน	dun1	墩	เนิน พุ่ม	3	1	4
ขยับ เลื่อน เลือก สิ่งของไป	ตุ๊ด	du1	丑	ใช้ปลายนิ้ว หรือ ไม้กระทบหรือ แค้นเบาๆ	2	1	3
ใหญ่โต	เต เต้	da4	大	ใหญ่โต	2	3	5
ไป กลับไป	เต้า 1.	dao4 / dao3	到 / 倒	ถึง / ถอย กลับ	3	3	6
การประชุม ชุมนุม รวม กลุ่มเพื่อทำพิธีอย่างใด อย่างหนึ่ง เช่น เต้าช่วง คือการชุมนุมเพื่อทำ พิธีเข้าทรง	เต้า 2.	dao3	祷	อธิษฐาน	3	2	5

ตีหรือเคาะเบา ๆ	เตาะ	da3	打	ตี	2	3	5
กรอง	เตอะ	dian4	淀	ตกตะกอน	2	2	4
กาง กว้างใหญ่	เต็ง	deng4	瞪	เบิกตาโพลง	3	1	4
แบะห้อยลงมา	เต๋อย	diao4	掉	ตก ร่วง	2	2	4
รองเท้าแตะ	เต๊ะ	xie2	鞋	รองเท้าแตะ	1	3	4
ใหญ่	โต ไต้	da4	大	ใหญ่โต	2	3	5
ภาชนะสานด้วย ไม้ไผ่หรือหวาย	โตก	dou1	筲	เครื่องสานทำด้วย ไม้ไผ่หรือหวายหรือ กิ่งหลิว	2	3	5
ลูกตุ้มชั่ง เรียกว่า หมากไต้	ไต้	dou3	斗	ชื่อมาตราวัดของ เครื่องตวงข้าว	2	2	4
ลักษณะนามผ้าถุง	โต้ง ต่อง	tong3	筒	ส่วนของเสื้อผ้าที่ มีลักษณะเป็นกระบอก	2	1	3
แผ่นดิน	ไต่	di4	地	แผ่นดิน	2	3	5
ด							
เท	ถอก	dao4	倒	เท	1	3	4
ไหลพุ่งอย่างแรง น้ำไหลซัดฝั่ง	ถ้ง 1.	tang3	淌	รั้ว ไหลลงมา	3	2	5
กระทุ้ง กระแทก	ถ้ง 2.	tong3	捅	แทง กระแทก แหย่	2	3	5
ขุ่นมัว มองไม่ชัด	ถัว	tu	(糊) 涂	งง สับสน	2	1	3
แฉลบ ฉีก	ถา	ca1	擦	ถู สี ฉีด	1	1	2
ความเป็นขโมย	ถย	tou1	偷	ขโมย	2	3	5
โรงนาขนาดเล็กที่ทำไว้ ชั่วคราวตามท้องนา	ถียง	ting2	亭	ศาลา	2	2	4
โกน	ถแ	ti1	剃	โกน	3	3	6
เทวดาที่อยู่บนฟ้า	ถน	tian1	天	เทวดา / ฟ้า	2	3	5
ท							
ทิ่ม กระแทก	ทอก / ทั่ง	tong3	捅	แทง กระแทก แหย่	3	3	6
โดดเดี่ยวเดียวดาย คนเดียว	ทอนท้อ	dan1	单	โดดเดี่ยว เดียว	1	3	4
ที่ราบลุ่ม	ทาม	tan1	坦	เรียบ ราบเรียบ	2	2	4

ตามหา ความหา	ทาว	tan4	探	สำรวจ สืบเสาะ	2	2	4
ล้ม	ท่าว	diao4	掉	ล้ม	2	3	5
กระบอกใส่น้ำ	ทิง	ting1	听	กระป๋อง	3	3	6
พุงมา พัดมา ใช้สำหรับ ควั่นไฟหรือไอน้ำ	ทู่	tu1	突	ตีฝ่าทะลวง, ปล่องไฟ	3	2	5
บน เหนือ สูง อยู่สูง	เต็ง	ding3	顶	บน เหนือ สูง อยู่สูง	2	3	5
บน เบื้องสูง เหนือ	เต็ง	ding3	顶	บน เหนือ สูง อยู่สูง	2	3	5
ฝนตกอย่างหนัก เรียก ฝนตกเท้งๆ	เท้ง	tang3	淌	รั่ว ไหลลงมา	3	2	5
ตลอด จนกระทั่ง	เต้า	dao4	到	ถึง	2	2	4
เปลี่ยน ถ่ายเท เติม	เทียน	tian1	添	เติม เพิ่ม แถมให้	3	2	5
ทั่ว ถ้วน ตลอด	เทียน	quan2	全	ทั่ว ถ้วน ตลอด	1	3	4
ครั้ง หน	เทื่อ	tang4	趟	ครั้ง หน, รอบ	2	3	5
แถว	ท้าว	tiao2	条	แถว	3	3	6
เครื่องสานเป็นเครื่องมือ จับปลา, กระทงกาบกล้วย เย็บเป็นรูปสี่เหลี่ยม	โทง	tong3	桶	ถัง	3	2	5
ชิงช้า	โทลา	tu01 - la1	拖 - 拉	ดัน - ดึง	3	1	4
แกว่งไกวไปมา	โทเล	tu01 - la1	拖 - 拉	ดัน - ดึง	2	1	3
น							
สาว นาง	นง	niang2	娘	สาว นาง	2	3	5
ตืออย่างแรง	น่วน	nue4	虐	ทารุน	2	2	4
ลักษณะการไกวเอน ของพุ่มไม้ต้องลม	น่วมๆ / หน่วมๆ	nuo2	挪	ขยับ เคลื่อนที่ ยักย้าย	2	2	4
กลมกล่อม	นัว	nuo4	糯	มีลักษณะเหนียว	3	1	4
ยาย	นาย (แม่นาย ก็เรียก)	nai3	奶	ย่า	3	2	5
ชินอยู่ในความทรงจำ	ไน	nai4	耐	ทน ไม่เบื่อหน่าย	3	2	5
บ							
ภาชนะทำด้วยไม้ลักษณะ ทรงกลมแบน	บม	pen2	盆	กาละมัง	1	2	3

ไม	บ้อ	mo4	莫	ไม	2	3	5
โง่ เซ่อ ไม่ทันคน	บ้อง	ben4	笨	โง่ เวลา ทุ่ม	2	3	5
หยัก กิว คอค เช่น เอวบั๊ก= เอวคอค	บั๊ก	bie3	瘠	เว้าเข้า คอบ ไม่อิ่มเอิบ	1	2	3
ชั้น ตอนของหนังสือ เช่น ชั้นต้น ชั้นปลาย	บั้น	fen1	分	ส่วน	1	2	3
ขน	บั่ว	mao2	毛	ขน	1	3	4
เสี้ยว ส่วน	บั้ง	fen4	份	ส่วนหนึ่งของทั้งหมด	1	2	3
คลี้ออก เปิดออก	ปี้	pi1	劈	ผ่าออก	2	2	4
น้ำพุ	(น้ำ) บุ้น	pen1	噴	พุ่ง ฟัน	2	2	4
ป							
เอาลง	ปง	fang4	放	ใส่ วาง	2	2	4
ผลี้ออก งอก	ป้ง	feng1	丰	อุดมสมบูรณ์	3	2	5
โป่ง พอง	ป้ง	peng2	膨	ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น	2	3	5
วิ่ง กระโดด	ปบ	beng1	蹦	กระโดดโลดเต้น	2	3	5
บ้า	ปวง	feng1	疯	บ้า	2	3	5
เปลือย	ป้า	ba2	扒	ตัดออก ลอกออก ถลกออก	3	1	4
วิ่งกระโดดไปข้างหน้า โดยเร็ว	ปบ	ben1	奔	วิ่งตะบึง วิ่ง อย่างรวดเร็ว	1	2	3
บิด	บั้น	ban1	扳	หมุน	3	2	5
กั้น ปิด	บ้าน	ban3	板	ไม้แผ่นใช้สำหรับปิด หรือกั้น	3	2	5
โง่ เวลา	ปี้ก	ben4	笨	โง่ เวลา	1	3	4
สมุด หนังสือเป็นเล่ม ๆ	ปั้ง	bu4	簿	สมุด	2	3	5
โง่ ดื้อรั้น	ปี้ด	ben4	笨	โง่ เวลา	2	3	5
ใหญ่ พอง โต ขยาย	ปุง ปุง ปั้ง เป้ง โป้ง	peng2	膨	ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น	2	3	5
ขนมจีน	บุ้น	fen3	粉	แป้ง (อาหารเส้นที่ ทำมาจากแป้ง เช่น วุ้นเส้นเรียก 粉丝)	2	2	4

เต็ม	ปุ่นปุ่น	man3	满	เต็ม	1	3	4
แบน	เป เป	bian3	扁	แบน/ แคนเล็ก	2	3	5
ตะกร้าใส่สิ่งของสำหรับ บรรทุกหลังชาวเขาเผ่าข่า	เป่ 1.	bei1	背	หลัง / แบก	3	2	5
ลักษณะบิดเบี้ยว คด งอ	เป่ 2. เปก	bo3	跛	เป่ เช่น ขาเป่	2	2	4
ไข ระบายปล่อย(น้ำ)	เป่ง	fang4	放	ปล่อย วาง	2	2	4
ตำเตี้ย	เปี้ย	bie	瘪	เว้าเข้า ตอบ ไม่อุ่มเอิบ	2	1	3
เร็ว ๆ รีบด่วน	เปื่อง	biao	飙	รวดเร็ว	2	3	5
ฉาบ ทาบไว้	เปอะ	bu3	补	ปะ	2	2	4
กระสอบ	เป่า เป่า	bao1	包	กระเป่า	3	3	6
ปุ่น ปม	เป้า	bao4	暴	โป่งขึ้น นูนขึ้น	3	3	6
ห้องเล็กของบ้าน เป็นห้องเปิดโล่ง	เปิง	peng2	棚	เพิงกลางแจ้ง เพิงพักร้อน กระโจม	2	1	3
บานเต็มที่	เปิงเชิง	beng4 / beng1	迸 / 绷	กระจาย/ แแตกออก ปรือออก	2	2	4
เบื่อหน่าย ระอา	เปิด	men4	闷	อุดอู้ อึดอัด	1	2	3
ฉาบ ทา	เปียะ	bu3	补	ปะ	1	1	2
อาศัย พึ่งพิง	เปะ	ping2	凭	พึ่งพา อาศัย	1	3	5
แบน เตี้ย แบน	เป่ เป่น เปบ	bian3	扁	แบน/ แคนเล็ก	2	3	5
คล้าย เหมือน	แปด	bi3	比	เปรียบ	2	2	4
หัวหน้า ประธาน ผู้เป็นใหญ่	โป่	bo2	伯	1. ลุง 2. บรรดา สักดิ์ใน สมัยศักดินา	3	2	5
ใหญ่ โต	โป่ โป่	bo2	博	ใหญ่/มากมายมหาศาล /อุดมสมบูรณ์	3	3	6
มีเสียงดังอย่างนั้น เช่นเสียงยิงปืน	โป่ง	beng1	崩	เสียงดังปังๆ	2	3	5
ผ							
ดู คอยดู	ผ่อ	peng4 / feng2	碰 / 逢	ชน พบปะ / พบ	2	2	4
คล่องแคล่ว	ผ่อย	po1	(活) 泼	คล่องแคล่ว	2	3	5

เปลี่ยน	เพี้ยน	bian4	变	เปลี่ยน	2	3	5
เตียน ถี่ถ้วน	เพี้ยน	pian4	片	ของที่เรียบและบาง	3	1	4
สาด	ผะ ผา	po1	泼	สาด	1	3	4
อาการเด่นของปลา กึ่งที่มีมาก ๆ	ผาก	beng1	蹦	กระโดดโลดเต้น	1	2	3
ที่ลุ่มกว้างใหญ่	ผั้น	pang2	庞	ใหญ่ มหึมา	2	2	4
ลำเอียง	ผิ่ง	pian1	偏(爱)	ลำเอียง	2	3	5
เทน้ำรดศีรษะทีละมาก ๆ	โผ่	po1	泼	สาด หรือพรมน้ำ	3	3	6
ตี เช่น โผ่หัว = ตีหัว	โผะ โปะ	po4	破	แตก ตีให้แตก	3	3	6
ฝ							
สุรุ่ยสุร่าย ไม่มีรักษัต์	ฝอก	fei4	费	หมดเปลืองสิ้นเปลือง	2	2	3
คลุกเคล้า ปะปนกัน	ฝั้น	hun4	混	คลุกเคล้า ปะปนกัน	2	3	5
ซ่อมรอยขาด ชุน	ฝุง	feng2	缝	เย็บ	3	3	6
ดัก ปิด ม้วนเชือก	ฝือ	fu4	缚	ผูก มัด	2	2	4
พ							
ประทุน	พวง	peng2	棚	เพิงกลางแจ้ง เพิงพักร้อน กระท่อม	2	2	4
ปะ พบ เจอ ประสบ	พ้อ	peng4	碰	ชน พบปะ	2	3	5
ภาชนะ สำหรับ	พา	pan2	盘	จาน	2	2	4
ใหญ่ เช่น ท้องพ่าง	พ่าง	pang4	胖	อ้วน	3	2	5
ลำเอียง	พิ่ง	pian1	偏	ลำเอียง	2	3	5
ลักษณะของตาที่ปลิ้น ออกมาเล็กน้อย	พินลิ้น	fan1	翻	พลิก ปลิ้น	1	1	2
ลูกกลม แดกบานออกไป	พื	pen1	喷	พ่น กระเด็น	2	1	3
แผ่ขยายออกไป	พิน	pen1	喷	พ่น กระเด็น	2	1	3
สวยงาม	เพา	piao4	漂(亮)	สวยงาม	2	3	5
แฉลบ กระเด็น	เพิน	pen1	喷	พ่น กระเด็น	3	2	5
รินใส่ แจก แบ่ง	แบ่ง	fen1	分	แบ่ง แยกออก	1	3	4
ฟ							
เดือด	ฟด	fei4	沸	เดือด	2	3	5

ล้มหลาม มากมาย	พะ	fa1	发	เจริญ กระจาย ขยาย	3	2	5
สับ เช่น ฟักเนื้อ (สับเนื้อให้ละเอียด)	ฟัก	fa2	伐	ฟัน หรือ โคน	2	2	4
โกรธเป็นไฟ โกรธจัด	ฟุน	fen4	愤	ไม่พอใจ โกรธเคือง	3	3	6
ไม่เหนียว ชุ่ม	ฟูย	fu3	腐	เปื่อย เน่า	2	2	4
เกาะไม่ให้ล้ม	เฟือ	fu2	扶	ประคอง	2	2	4
ลอยน้ำ ลุยกลั้ว อาบแช่ เล่นน้ำ ลุยน้ำ นอนน้ำ	ฟุ่ม	fu2	浮	ลอย ลอยน้ำ	2	3	5
ม							
แสงสว่างสุกใส	มง	ming2	明	แสงสว่าง	3	3	6
ไพเราะ สนุก	ม่วน	wan2	玩	เล่น	1	1	2
ชนชาติพม่า	ม่าน	mian3	緬	พม่า	3	3	6
สุกใส รุ่งเรือง	มุง	ming2	明	สว่าง	3	2	5
ละเอียด แหวก	มุ่น	fen3	粉	แป้ง ผุ่น	1	2	3
เครา	มุย	mao2	毛	ขน	2	2	4
ขึ้นรา	มู่	mei2	霉	รา	2	3	5
ย							
ทำสิ่งที่รวมตัวเป็น กลุ่มให้ขายตัวสูงขึ้น	ยง	yong1	拥	อุ้ม โอบอุ้ม ล้อม	3	2	5
มั่นคง ยืด ยาว	ยง	yong3	永	ยาวนาน	3	3	6
กด	ยั้น	ya1	压	กด	1	3	4
ยัก เช่น ยักคิ้ว	ยิก ยีก	yang2	扬	ยกขึ้น ชูขึ้น เช่น ยักคิ้ว	2	3	5
สิ่งเป็นเส้นห้อย ย้อยลงมา	ชุย	chui2	垂	ดูลง ตกลง ย้อยลง	1	2	3
งอน แอน	เขน เงน	xie2	斜	เอียง ลาด	1	1	2
จับเข่า สั่น	เข่า	yao2	摇	เขย่า สั่น	3	3	6
คำอุทานแสดง ความประหลาดใจ	เข่า โย้ว	you1	哟	คำอุทานแสดง ความประหลาดใจ	3	3	6
ทำ แสดง	เยีะ	yan3	演	แสดง	2	3	5

ทน นาน	เชือ	ren3	忍	ทน	2	3	5
ด							
เล่า	ลก	long2	笼	กรง	2	2	4
(เลข) หก	ลก	liu4	六	(เลข) หก	2	3	5
ว่าง เปล่า	ล่ง	kong1	空	ว่าง เปล่า	1	3	4
ง่อย เปลี้ย แขนขา ไม่มีแรง	ล่อย	lei4	累	เหนื่อย	2	2	4
ลูทิ้ง ทำให้ไหลออก	ลื้อะ	liu2	流	ไหล	2	2	4
ปด หลอกหลวง อำพรางความจริง	ล่าย	lai4	赖(词)	คำพูดที่บิดพลิ้ว	3	3	6
แจวเรือขนาดใหญ่ ตักทราย	ล้าย	lai4	濼	น้ำที่เชี่ยวกราก	3	1	4
ลักษณะของเหลว ไหลออกจากกรูซ่า ๆ	ล้วย	liu2	流	ไหล	2	2	4
เตรไป ดูไป อย่างไม่ตั้งใจ	เล่อ	le4	乐	สุข สนุกสนาน	3	1	4
ว							
กดเคี้ยว ไม่ตรง	วก	guai3	拐	เลี้ยว	1	1	2
วิงเวียน	วิน	yun1	晕	วิงเวียน	2	3	5
พูด บอก ตี	ว่า เว้า	hua4	话	คำพูด ภาษา คำ	2	3	5
แหวง ขาด วีน	วาก วีก วีน	gua1	划	ขีด กรีด	2	2	4
ลักษณะการพูดเสียงดัง	วาก ๆ	hua4	话	คำพูด ภาษา คำ	2	2	4
มอบให้ ถวายให้	เวน	juan1	捐	มอบให้ สละให้	2	3	5
พูด	เว้า	hua4	话	พูด	2	3	5
บริเวณพื้นที่กว้าง	เวิง	guang3	广	กว้าง	1	3	4
ส							
รสเปรี้ยว	สั้ม	suan1	酸	รสเปรี้ยว	2	3	5
โปร่ง โล่ง สบาย	สว่าง	shuang3	爽	โปร่ง โล่ง สบาย	3	3	6
ช่องทวารหนัก	สว่าง	chuang1	窗	ช่อง หน้าต่าง	2	2	4
ชำระล้าง	สว่าง	shuai3	甩	สะบัด สลัด	3	1	4

ทำให้เรียว ทำให้แหลม	ฝ้าย	xiao1	削	เหลา ปอกเปลือก	1	2	3
ซักถาม	ซัก	xuan2	询	ซักถาม สอบถาม	1	3	4
กลอน	ส้อม	shuan1	臼	กลอน	2	3	5
วิดน้ำ หรือสาดน้ำ	สะ	sa3	洒	สาด กระจาย	3	3	6
ชอบใจ	สะออน	xi3 huan1	喜欢	ชอบ	2	3	5
อะไร ทำไม ไฉน	สัง	sha2	啥	อะไร	2	3	5
บ่อน้ำเล็ก ๆ	ล้างจั่น	shui3 jing3	水井	บ่อน้ำ	2	3	5
เสื่อ	สาด	xi2	席	เสื่อ	1	3	4
ซ่อมแซม	ล้าง	xiu1	修	ซ่อมแซม	1	3	4
ตัดให้ขาด	ลีน	jian3	剪	ตัด	1	3	4
ท่าทาง อากา	ลี	shi1	式	แบบ ท่าที่ท่วงทำนอง	3	3	6
ร่วมประเวณี	ลี่	xing4	性	เพศ	2	2	4
หายใจแรง ๆ ให้สิ่ง ที่ต้องการเข้าไปในจมูก	ลีด	xi1	吸	สูดหายใจ ดูดลมเข้า	2	3	5
ซักเสื้อผ้าให้สะอาด	ลู	xi3	洗	ทำความสะอาด	2	3	5
แข่งขัน	เล็ง	sai4	赛	แข่งขัน	1	3	4
สด	เสาะ	xian1	鲜	สด	1	3	4
รุ่งเช้า	เล็ง	chen2	晨	รุ่งเช้า	1	3	4
เอียง ไม่ตรง	เลี้ยว	xie2	斜	เอียง ไม่ตรง	1	3	4
คุยกัน สนทนากัน	โล	shuo1	说	พูด คุย	2	3	5
ห							
ขัง (ใช้แก่น้ำ) น้ำหัง	หัง	hong2	洪	น้ำท่วม	3	2	5
คะนอง ลำพอง	หิง	hen3	狠	ดุร้าย เข้มโหด	2	2	4
ดุจก เขี้ยดยาม	หุ่ม	hen4	恨	เกลียดชัง จงเกลียดจงชัง คับแค้นใจ	2	2	4
ถ่างออก	หัง	zhang1	张	ถ่างออก	1	3	4
อาการที่คนทั้งหลาย คุยกันอ้ออึ้ง	หนัว	nao4	闹	อ้ออึ้ง อึกทึก	2	3	5
ฝัง ชุกซ่อน	หมก	mai2	埋	ฝัง	2	3	5

แหวก บุก ฝ่า มุด	หมั้น	mao4	冒	แหวกออกไป	1	3	4
มีโชค	หมาน	man3	满	พึงพอใจ	3	1	4
โกรธ ฉุน กังวล	หมิ่น / หมุ่น	men4	闷	อึดอัดใจ คับข้องใจ	3	2	5
ซ้ำ นาน	เหิง	heng2	恒	ซ้ำ นาน	3	3	6
ใช้ฟันกัดตะ	เห้น	ken3	啃	ใช้ฟันกัดตะ	2	3	5
ดัน เบียด	เหย๋	ya1	压	กด ทับ	3	2	5
อ							
ถือตัว หยิ่ง	อ่ง	ao4	傲	ถือตัว หยิ่ง	2	3	5
ทึบ มืด	อ้า	an4	暗	ทึบ มืด	2	3	5
แม้ว่า ถ้า คิว่า	เอยียว	yao4	要	จะ ถ้า	3	3	6
น้อง เล็ก	เอ๋	er2	儿	เด็ก เด็กน้อย	3	2	5
เรียก	เอ๋น	han3	喊 / 欸	เรียก	2	3	5
หยุด หายไป	เอือน	e4	遏 /	ระงับ ควบคุม	1	1	2
หยุด หายไป	เอือน	er3	佤	หยุด	1	3	4
ฮ							
พังทลาย	ฮง 1	hong1	轰	เสียงดังโครมคราม	3	2	5
ร้อนเต็มที่ ระบุ เช่น เดากำลังฮง	ฮง 2	hong1	烘	ใช้ไฟ ความร้อน อบให้แห้ง	3	3	6
สูกไสแหววว เป็นประกาย	ฮง ๆ / ฮอง ๆ / ฮุน ๆ	huang3	晃	แสงจ้าตา สว่างจ้าตา	2	3	5
ครวญ คำราม	ฮ่วน 1	huan4	唤	เรียก ตะโกน	3	2	5
เสี่ย เน่า	ฮ่วน 2	huai4	怀	เลว เสี่ย เน่า	2	3	5
อาการเดินลอยชาย	ฮ้วย ๆ	huan3	缓	ช้า เชื่องช้า ก้าวจิ่งหะช้า ๆ	2	2	4
แกว่ง เขย่า	ฮ้อน	huang4	捏	สั่น แกว่ง ไหว	2	3	5
ถู สี	ฮะ	ca1	擦	ถู	1	3	4
อ้าปากฟันลม	ฮ่า	ha1	哈	เป่าลมออกทางปาก	3	3	6
ผีจำพวกหนึ่งทำให้ คนป่วย เป็นคำแข่ง คำกันว่า บักฮ่า ฮีฮ่า	ฮ่า	ha1	哈	ว่า ดู	3	1	4

ใหญ่มาก	ฮ้า	da4	大	ใหญ่	2	3	5
ร่างกาย	ฮี้ง	hai2	骸	ร่างกาย	2	3	5
ทำลาย ทำให้เสียหาย	ฮาน	han4	撼	ขย่ม สั่น โยก เขย่า	3	2	5
เชื่อง รุน เช่นสาวฮาม = เด็กสาวรูน ๆ	ฮาม	hai2	孩	เด็ก ลูก	2	2	4
มะรีน	ฮือ	hou4	后 (天)	มะรีน	2	3	5
	มือฮือ	ming2 hou4	明后 (天)	วันหลัง	2	2	4
ฮี้ง มาก	ฮ่าง	geng4	更	ฮี้ง มาก	2	3	5
ร้องไห้	โฮ	ku1	哭	ร้องไห้	1	3	4
รวมเข้าด้วยกัน ชุมนวม	โฮม / โฮบ / ฮูม / ฮ่วม	he2	合	รวมกัน พร้อมกัน	1	2	3
โซย อบอวล	โซย	chui1	吹	เป่า พัด โซย	1	3	4

ข้อพิจารณารายการคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยถิ่นอีสาน - จีน

จากค่าความสัมพันธ์ในตารางข้างต้นจะพบว่า คำในภาษาอีสานที่ไม่มีในภาษาไทย มีความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีน สามารถแบ่งระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. คำที่เหมือนกัน มีค่าคะแนน 5 – 6 คะแนน คาดว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย เช่น¹
 กว้าน / บ้านพัก หรือเรือนรับรอง/ 馆 guan1 /บ้านพักรับรอง/
 จ่าน / ขยายออก แผลออก/ 展 zhan3 /ขยายออก แผลออก/
 ส่วง / ไปร้ง โล่ง สบาย/ 爽 shuang3 /ไปร้ง โล่ง สบาย/
2. คำที่คล้ายคลึงกัน มีค่าคะแนน 3 – 4 คะแนน (หรือบางคำอาจมีค่าคะแนน 5 ก็ยิ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่กันใกล้ชิดมากขึ้น) จัดว่าเป็นคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กัน แบ่งได้ดังนี้

2.1 คำที่มีการแปรของเสียง

2.1.1 การกร่อนและการสูญหายของเสียง เกิดจากเสียงบางเสียงเกิดการกร่อนหรือแปรไปเป็นเสียงที่มีฐานกรณ์ใกล้เคียงกัน หรือเสียงสระใดสระหนึ่งในสระประสมสูญหายไป

¹ ต่อไปนี้จะแสดงข้อมูลเรียงลำดับดังนี้ คำภาษาอีสาน /ความหมายของคำภาษาอีสาน/ อักษรจีน คำอ่านโดยใช้ตัวอักษรจีนพินอิน /ความหมายภาษาจีน/

หรือพยัญชนะทำให้เกิดการกลายเสียงหรือสูญหาย เช่น

สง /สุกใส แว่ววาวเป็นประกาย/	晃 huang3 /แสงจ้าตา สว่างจ้าตา/
โส /คุยกัน สนทนากัน/	说 shuo1 /พูด คุย/
ตุ้ /ทุ้ ไม่คม/	钝 dun4 /ทุ้ ไม่คม/

2.1.2 การเป็นเสียงปฏิภาค พบเสียงปฏิภาคหลายคู่ และหลายคำ ตัวอย่างเช่น

/p- ph / /p – f / /th – t / / d – t /

/p- ph / ตัวอย่างเช่น

เปิง /ห้องเปิดโล่ง/ 棚 peng2 /เพิงกลางแจ้ง/

ปุง /ใหญ่ พอง โต ขยาย/ 膨 peng2 /ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น/

/p – f / ตัวอย่างเช่น

ป่ง /ผลิออก งอก / 丰 feng1 /อุดมสมบูรณ์/

ป้วง /บ้า/ 疯 feng1 /บ้า/

/th – t / ตัวอย่างเช่น

ท้าว /ล้ม/ 掉 diao4 /ล้ม/

เท้า /ตลอด จนกระทั่ง/ 到 dao4 /ถึง/

/d – t / ตัวอย่างเช่น

ดอน /เนินสูง / 墩 dun1 /เนินดิน/

คะ /ปะทะ กระทบ/ 打 da3 /ตี/

2.1.3 การแตกพยางค์ จากข้อมูลพบว่า คำพยางค์เดียวในภาษาจีน จะแตกเป็นคำสองพยางค์ในภาษาอีสาน โดยส่วนใหญ่พบว่า คำวิเศษณ์หรือคำกริยาพยางค์เดียว เมื่อแตกเป็นคำสองพยางค์ในภาษาอีสานแล้ว ยังคงมีความหมายอย่างเดิม แต่ใช้เป็นคำเสริมสร้อยวางไว้หลังคำวิเศษณ์หรือกริยา เพื่อบอกลักษณะอาการของคำวิเศษณ์หรือกริยาในความหมายเดิมนั้นเอง ตัวอย่างเช่น

ช่องล่อง / บอกลักษณะสิ่งของที่อยู่เป็นคู่/ 双 shuang1 /คู่/

จ่านพ่าน / บอกลักษณะของการแผ่ขยายออก/ 展 zhan3 /ขยาย/

ด่างหล้าง /ลักษณะที่เป็นหลุมโพรง/ 凹 dang1 /หลุม โพรง/

ชะชขาย /บอกลักษณะสิ่งของที่กระจัดกระจาย/ 洒 sa3 /กระจัดกระจาย/

คั้งนั้ง / บอกลักษณะของที่โค้ง/ 弓 gong1 /โค้ง โค้ง/

ตัวอย่างประโยค ให้นำกันชอลอง (ไปด้วยกันเป็นคู่) นั้งหน้าจ่านพ่านอยู่ฮั้น(นั่งหน้าบานอยู่ตรงนั้น) เป็นฮุด่างหล้าง (เป็นรูโหว่) วางของชะชขาย (วางของกระจัดกระจาย) ฮั้งโค้งคั้งนั้ง (รู้งโค้งเป็นวง)

2.2 คำที่มีการแปรทางความหมาย หากยึดภาษาจีนเป็นตัวตั้ง จากข้อมูลพบการแปรทางความหมายหลายประเภท ได้แก่ • การแปรจากคำนามเป็นคำกริยา • การใช้ในความหมายที่กว้างขึ้น • การแปรจากคำนามเป็นคำวิเศษณ์ • การแปรจากคำกริยาไปเป็นคำบอกผลแห่งกริยา • การแปรจากคำกริยาไปเป็นคำที่บอกเหตุแห่งกริยา ตัวอย่างเช่น

• ขวย / คู้ยดิน /	由 kuai1 / ก้อนดิน/
โคบ / ปลิ้น/	寇 kou4 / โจรผู้ร้าย ผู้รุกราน/
• ฟิ้น / แผ่ ขยายออก/	喷 pen1 / พ่น กระเด็น/
มุง / สุกใส รุ่งเรือง/	明 ming2 / สว่าง/
• วาก / ลักษณะการพูดเสียงดัง /	话 hua4 / คำพูด/
มุ่น / ละเอียด แหลก/	粉 fen3 / แป้ง ผุ่น /
• วาก / แหว่ง ขาด วิน/	划 hua4 / กรีด/
ป้ง / โป่ง พอง/	膨 peng2 / ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น/
• ลัวะ / ลูทิ่ง ทำให้ไหลออก/	流 liu2 / ไหล/
ป้ง / ผลีออก งอก /	丰 feng1 / อุดมสมบูรณ์/

3. คำคล้ายคลึงกัน มีค่าคะแนน 1 – 2 คะแนน จัดเป็นคำที่น่าจะเกี่ยวข้องกัน หรือน่าสงสัยว่าจะมีความสัมพันธ์กัน ตัวอย่างเช่น

เอือน / หยุต หายไป/	遏 e4 / ระวัง ควบคุม/
เถา / แฉลบ เเฉียด/	擦 ca1 / ถู สี จืด /
เปี่ยะ / ฉาบ ทา /	补 bu3 / ปะ/
ม่วน / ไพเราะ สนุก /	玩 wan2 / เล่น/
พินลีน / ลักษณะของตาที่ปลิ้นออกมาเล็กน้อย/	翻 fan1 / พลิก ปลิ้น/

บทสรุป

รายการคำที่คัดเลือกมามีทั้งหมด 407 คำ ในจำนวนนี้ ตามข้อกำหนดของการวิจัยครั้งนี้ สามารถจัดให้เป็นคำที่คาดว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย 213 คำ คำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กัน 188 คำ และคำศัพท์ที่สงสัยว่าจะมีความสัมพันธ์กัน 6 คำ

สิ่งที่น่าสนใจศึกษาต่อไปได้แก่ เสียงปฏิภาคระหว่างคำในภาษาจีนและศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาอีสาน การแปรความหมายของ

คำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยถิ่นอีสาน – จีน โดยเฉพาะกลุ่มคำที่มีการแตกพยางค์ไปเป็นคำซ้อนสองพยางค์ นอกจากนี้ คำศัพท์ที่คัดเลือกมาในบทความนี้อาจหลุดรอดสายตาไปยังไม่ครบถ้วน การศึกษาเพื่อจัดทำพจนานุกรมไทยถิ่นอีสาน – จีน จะเป็นเครื่องมือวิจัยคำศัพท์ร่วมเชื้อสายของภาษาทั้งสองได้อย่างครบถ้วนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย. (2532). *พจนานุกรมภาษาอีสาน-กลาง*. ขอนแก่น: สหวิทยาลัยอีสาน.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2530). *พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- คำพูน บุญทวี. (2548). *พจนานุกรมภาษาอีสานฉบับคำพูน บุญทวี*. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ: โป๊ยเซียน.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2519). *ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. โครงการตำราสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- ไทย-ลาว,สมาคม. (2546). *ปทานุกรมคำพ้องไทย-ลาว*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เกียรติชัย เอี่ยมวรเมธ. (2541). *พจนานุกรมจีน-ไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- บรรจบ พันธุมเมธา. (2526). *กาเลหม่านไตในรัฐชานและคำตี้เมืองขวาง*. คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- บุญเกิด พิมพ์รเมธากุล. (2545). *พจนานุกรมภาษาถิ่นอีสาน (เว้าอีสาน)*. พิมพ์ครั้งแรก. ขอนแก่น: คลังนาธรรม.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2547). *ไทยสิบสองปันนา เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ปราณี กุละวณิชย์. (2535). *พจนานุกรมข้วงใต้ – ไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุละวณิชย์และคณะ. (2527). *ศัพท์ไท 6 ภาษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา พิณทอง. (2532). *สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ*. พิมพ์ครั้งที่ 1, อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.
- พัชราภรณ์ เสวตสุวรรณ. (2530). *การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท*. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. (2531). *ภาษาถิ่นตระกูลไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2549). *พลังลาว ชาวอีสานมาจากไหน*. กรุงเทพฯ: มติชน.

- สุริยา รัตน์กุล. (2548). *นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- Asger Mollerup.(2001) *Thai – Lao Phrase Book*. White Lotus G.P.O, Bangkok.
- Benedict Paul K.(1942). Thai, Kadai and Indonesian: A new alignment in Southeastern Asia, *American Anthropologist* 44: 576-601.
- . (1975). *Austro-Thai: Language and culture*. New Haven: HRAF Press.
- Brown, J. Marvin. (1965). *From Ancient Thai to Modern Dialects*. In *From Ancient Thai to Modern Dialects, and Other Writings on Historical Thai Linguistics*, pp. 69-254. White Lotus, Bangkok. ISBN 974-8495-07-8.
- Chamberlain, James R. (1972). ‘*The Origin of The Southwestern Tai*’ in *Bulletin des Amis du Royaume Laos*, 7-8:233 – 44 Vientiane.
- Diffloth, Gérard. (1974). *Austro-Asiatic Languages*. Encyclopaedia Britannica. 480-484.
- Dodd, William C. (1923). *The Tai Race-Elder Brother of Chinese*. Cedar Rapids, Iowa, The Torch Press.
- Edmondson, J.A. and D.B. Solnit eds. (1997). *Comparative Kadai: the Tai branch*. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington.
- Frank M. Lebar. (1964). *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*. New Haven, Conn. :HumanRelations Area Files.
- Gedney, William J. (1972). ‘*A checklist for determining tones in Tai dialects*’, in *Studies in Linguistics in honor of Georg L. Trager*. The Hague. Mouton.
- Grierson, G.A. (1903 - 28). *Linguistics survey of India*, 11 vols. Calcutta, Office of the Superintendent of Government Printing.
- Hartman, John F. (1986). ‘*Style, Scope, and Rigor in Comparative Tai Research*’ in Bickner, Robert J., Thomas J. Hudak and Pacharin Peyasantiwong (eds.)
- Li Fangkuei.(1959). “*Classification by vocabular : Tai Dialects*” in

Anthropological Linguistics, 1.2,
15-21.

_____. (1976). *Sino-Tai, Genetics Relationship Diffusion and typological similarities on East and Southeast Asian Languages*, Paper for the 1st Japan –US Joint Seminar on East and Southeast Asian Linguistics, Tokyo.

Manomaivibool Prapin. (1975). *A Study of Sino-Thai Lexical Correspondence*, PhD Dissertation, University Of Washington.

Somsong Burusphat. (2006). *Northern Zhuang Chinese Thai English Dictionary*. Ekphimthai Ltd: Bangkok.

龚群虎.(2002) 《汉泰关系词的时间层次》 复旦大学出版社, 上海。

郭锡良.(1986) 《汉字古音手册》 北京大学出版社, 北京。

梁敏, 张均如.(1996) 《侗台语族概论》 社会科学出版社, 北京。

ผู้บอกภาษา

ณัฐพัชร์ เตชะรุ่งไพศาล : อายุ 37 ปี ภูมิ
ลำเนาจังหวัดอุบลราชธานี พูดภาษา
อีสานเป็นภาษาแม่, อาจารย์สอนภาษา
จีน ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี,
Computing Editors of Somsong
Burusphat. (2006). *Northern
Zhuang Chinese Thai English
Dictionary*. Ekphimthai Ltd:
Bangkok.

นิภาดา พานะรัมย์ : อายุ 22 ปี ภูมิลำเนา
จังหวัดศรีสะเกษ พูดภาษาอีสานเป็น
ภาษาแม่, นักศึกษาระดับปริญญาโท
สาขาภาษาศาสตร์จีน Nanjing Normal
University, China

ศุภรางค์ แสงหิรัญ : อายุ 22 ปี ภูมิลำเนา
จังหวัดอุบลราชธานี พูดภาษาอีสาน
เป็นภาษาแม่, นักศึกษาสาขาภาษาจีน
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

